

KÖNYVISMERTETÉS

A kéz képképző diagnosztikája

Rainer Schmitt, Ulrich Lanz

Thieme Kiadó 2008

ISBN 978-3-13-14058-4

A kéz vizsgálata a radiológiai diagnosztika legklasszikusabb területe. W. C. Röntgen a würtzburgi egyetem fizika professzora az újonnan felfedezett X-sugarakkal egy kéz csontjairól készítette el első híres felvételét. Valószínűleg a kézről készül a világon a legtöbb röntgenkép. Gyakoriak a kéz sérülései és a rövid csöves csontokban, kisizületekben számos rendszerbetegség, endokrin kórkép, stb. kórjelző tüneteket hoz létre. A reumatológiai diagnosztika egyik alapszabálya, hogy mindig el kell készíteni a kezek összehasonlító röntgenfelvételét.

Az elmúlt több mint 100 évben hatalmas ismeretanyag gyűlt össze a kéz vizsgálatáról, a hagyományos röntgenfelvételeket egyre finomítottuk: finomszemcsés (mamográfiai) filmre készítettük a felvételeket, nagyított képeket mikroradioszkópiával vizsgáltunk, stb.

Az elmúlt évtized során bővült a képképző eljárások köre. Bevezették a többdetektoros, közel izotrópiás voxellekre bontást lehetővé tevő spirális CT-t; a fázisvezérelt tekercsekkel működő, kontraszt-kiemeléses MRI-t – amivel a kéz lágyrészeinek legkisebb anatómiai részletei is ábrázolhatók – és sokat fejlődött az ultrahang diagnosztika is. Ezzel egyidejűleg a terápiás lehetőségek is számottevően szaporodtak, mindenekelőtt a mikrosebészeti eljárások kidolgozásának köszönhetően. Jelentősen gyarapodtak ismereteink a kéz biomechanikájáról és kóreltánáról is.

Az ismeretek bővülése folytán a kéz betegségeinek kórismésében és kezelésében közreműködő szakterületeknek is több információra volt szüksége. Ráadásul az, hogy a korszerű radiológiai eljárásokkal ábrázolhatók a kéz apró részletei, bár számos lehetőséget kínál, egyben némi bizonytalanságot is ébreszt a bevett terápiás javallatokkal, a megfelelőnek tartott vizsgálóeljárásokkal kapcsolatban, továbbá a kéz összetett anatómiáját és kórtanát ábrázoló felvételek értékelésében is.

A könyvet két neves szakember egy radiológus és egy kézsebész szerkesztette és a nagyszámú társszerző között is több szakma képviselői szerepelnek. A szerzők így abban a szerencsés helyzetben voltak, hogy klinikai körülmények között, közvetlenül ellenőrizhették a képképző eljárások eredményeit a műtőben és a hosszú távú utókezelés során. Bevezetőjükben leírják, hogy egy sor terápiás döntés során meghatározónak bizonyult a korszerű képképző eljárásokkal megszerzett információ.

Diagnostic Imaging of the Hand

Rainer Schmitt
Ulrich Lanz

Thieme

A szerzőcsoport a kéz betegségeinek radiológiai tünetei, a betegség háttérében lévő kóros anatómiai viszonyok, a klinikai tünetek, és a terápiás lehetőségek közötti összefüggéseket kívánta a lehető legpontosabban meghatározni. A sokszerzős munka egységes könyv, ami a szerkesztőket dicséri. Nagyalakú, keménykötésű, több mint 600 oldalon sokszáz kép és táblázat található a Thieme Kiadótól megszokott tökéletességre törekvő színvonalon. Igazi nagymonográfia, a kéz vizsgálatának kézikönyve.

A csontok röntgenvizsgálatának alapmódszere a hagyományos röntgenfelvétel. Ebben a könyvben is ezek a képek vannak többségben, bőségesen kiegészítve az egyéb képképző eljárásokkal nyerhető adatokkal.

A könyv négy fő részre tagolódik.

A módszertani rész (1-9. fejezetek) a különböző vizsgálóeljárásokat mutatja be. Még gyakorlott osteologus számára is tanulságos felfrissíteni és kiegészíteni ismereteit például a kéztőcsontok felvételi technikájáról, a nagyított felvételekről stb. Mindent megtalálunk itt amit a kéz artrográfijáról, artroszkópiájáról, angiográfijáról, izotóp, ultrahang, CT, és MRI vizsgálatáról tudni érdemes és szükséges.

A következő rész (10-16. fejezetek) a **kéz képképző vizsgálatának anatómiai és funkcionális alapjait** tárgyalja. A kéztő szalagok és a fontos szerepet játszó triangularis porc anatómiáját színes képek, diagnosztikáját természetesen az MRI vizsgálat dominálja. A kéztő morfológiájának és funkciójának összefüggéseit sok vázlatos

rajz dokumentálja. Egyebütt is a könyvben, ahol szükséges, jól áttekinthető színes és vázlatos képek segítik a megértést. Ebben a fejezetben kapott helyet az operált kéz radiológiája, természetesen főleg hagyományos röntgenképekkel dokumentálva. A kéz számos fejlődési variációjáról és rendellenességéről jól összefoglalt pontos leírást találunk.

A harmadik fő rész (17-48. fejezetek) nozológiai rend szerint tárgyalja **a kéz összes fontos betegségét**. A kórfolyamat meghatározása, a pathogenezis és klinikai tünetek ismertetése után módszeresen ismerteti az egyes kórképekben szükséges diagnosztikai képkötő vizsgálatokat.

Különös részletességgel tárgyalják ebben a részben a *traumás elváltozásokat*. Ez a fejezet kb. 130 oldal terjedelmű, és önálló monográfia igényét is kielégíti. Ahogy például a naviculare törések különböző formáit, azok képkötő diagnosztikáját, sebészi megoldásait tárgyalják, még gyakorlott traumatológusoknak is sok információt ad.

Az oszteoarthritis és entesopatiák a mindennapi gyakorlat szempontjából fontos fejezetek. Az utóbbi években oly sokat tárgyalt *sportsérülések* természetesen külön fejezetet kaptak. A kéztőcsontok oszteonekrózisai mindig kedvenc témái az osteológusoknak. A gyakori lunatum malacian kívül az összes ritkán előforduló nekrosisokra is hoznak szép képekkel dokumentált példát.

A kéz oszteopéniás betegségei között a porozist, maláciát hiperparatireozist és renális oszteopatiákat tárgyalja. A hormonális osteopathiák külön fejezetet kaptak. Megítélésem szerint ez nem szerencsés felosztás. Így óhatatlanul átfedések vannak és mk. fejezetben hiányérzete marad az olvasónak. Ezeket a fejezeteket egyébként sem dokumentálja olyan gazdag képanyag mint a könyv többi részét

Az összes ritkán előforduló elváltozásnak (*neurogén-, hemopiliás-, amiloid oszteopátia, siringomielia, diabetesz*) utána lehet nézni, egy-egy képpel dokumentálják azokat. Egy ilyen jelentős kézikönyvbe talán több kép is beleférhetett volna ezekből. Ha valaki további adatokra

kíváncsi, segít a minden fejezet végén lévő, jól összeállított irodalomjegyzék. A referáló örömmel fedezte fel saját cikkeit, amelyeket a hazai irodalomban nem igen szoktak idézni.

A reumatológiai röntgendiagnosztika fontos betegségei (reumatoid arthritisz, szeronegativ arthritiszek, kollagenosisek, infekt arthritiszek, stb.) összesen 40 oldalt kaptak. Itt is minden fontos információt megtalálunk, beleértve az ultrahang diagnosztikát is. A kéz csontjaiban előforduló cisztózuss elváltozások, a mindennapi munkában gyakran okoznak fejtörést, a könyv minden gyakori és ritka formájukat bőségesen tárgyalja. Ugyanez vonatkozik a lágyrész tumorokra is. A különböző tunnel szindrómákat, főleg MRI vizsgálattal közelítik meg.

Az utolsó rész (49-62. fejezet) **elkülönítő kóris-mézést segítő táblázatai** a könyv egyik legértékesebb részét képezik. 14 táblázatban, melyek 1-4 oldal terjedelműek, jól áttekinthető módon összefoglalják mindazt, amit a kéz betegségeinek képkötéséről és klinikai tüneteiről tudni szükséges. Még a legritkább betegségekről is tájékoztatnak és kereszthivatkozásokat tartalmaznak a vonatkozó, a kötetben megtalálható ábrákra.

Minden fejezet végén kitűnően összeállított irodalomjegyzék található az elmúlt évtizedek legfontosabb cikkeiről. Talán érdemes lett volna egy történeti részben összefoglalni a kézről megjelent monográfiákat is.

A könyv tökéletesíti a kéz anatómiai régiójának képkötő vizsgálatát. Segítséget kíván nyújtani a klinikusok (kézsebészek, orthoped orvosok, reumatológusok) számára abban, hogy megismerjék a korszerű képkötés számos lehetséges értelmezését és megfelelő klinikai adatokkal láthassák el a radiológust annak érdekében, hogy az szakszerűen készíthesse el és a valóságnak megfelelően értékelhesse a felvételeket. Röntgenosztályok lelevezőjében helyezük el a naponta használt kézikönyvek közé.

Forgács Sándor dr.